

ภาษาเครื่องประดับ

จะบอกว่าเป็นความบังเอิญคงไม่ใช่ เพราะจริงๆ แล้วหนังสือเล่มนี้ "จิ๋วเวอรี อาร์ต แอนด์ ดีไซน์ เจอนัล" ที่มีคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และมหาวิทยาลัยนอร์ธเทิร์นอิลลินอยส์ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นผู้เขียน

ครั้งหนึ่ง "กัญญา ไตรสุริยธรรม" เคยส่งมาให้ นานแล้ว และก็เคยเขียนแนะนำหนังสือไปให้นานแล้ว เช่นกัน เพราะหนังสือเล่มนี้พิมพ์ตั้งแต่ปี 2547

แต่ที่ต้องกลับมาอ่านและมาเขียนอีกครั้ง เป็นเพราะใครไม่ทราบหยิบหนังสือเล่มนี้มาวางบนโต๊ะ และเมื่อพลิกอ่านดูก็พบว่าหลากหลายเรื่องที่มีอยู่ในหนังสือเล่มนี้ ไม่ได้โฟกัสแค่เรื่องการออกแบบเครื่องประดับเท่านั้น

หากมีเบื้องหลังของกระบวนการทางความคิด ที่ไม่เพียงจะมีประสบการณ์ตรง และประสบการณ์อ้อมของผู้เขียนๆ ไปคนละอย่าง หากยังสอดแทรกไปด้วยมูลเหตุของการออกแบบเครื่องประดับด้วย

ซึ่งบางคนอาจได้จากการอ่านหนังสือ หรือบางคนอาจได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์ในแต่ละยุค ขณะที่อีกหลายๆ คนอาจได้มาจากการศึกษาแฟชั่นเครื่องประดับในหลายๆ ประเทศ

แต่สำหรับ "อาจารย์สุภาวี ศิรินคราภรณ์" จากภาควิชาการออกแบบเครื่องประดับ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กลับได้แนวคิดมาจากเด็กหูหนวก

ยิ่งเฉพาะคำตอบของเด็กหูหนวกคนหนึ่งที่ถูก "อา

สาโรจน์ มณีรัตน์

จารย์สุภาวี" ตามภาษามือว่า...ถามจริงๆ เกือบว่า เวลาสื่อสารด้วยภาษามืออย่างเดียว คนปกติเขาจะเข้าใจมั๊ย..?

เด็กหูหนวกคนนั้นตอบ "อาจารย์สุภาวี" กลับไปด้วยภาษามือเช่นกัน จนพบคำตอบว่า...เข้าใจ เพราะผมใช้ภาษาตาด้วย

คำตอบของเด็กหูหนวกคนนั้น ไม่เพียงทำให้ "อาจารย์สุภาวี" เกิดแรงบันดาลใจ ยังทำให้เธอเสนอหัวข้องานวิจัยในระดับปริญญาเอก ที่ Birmingham Institute of Art and Design ประเทศอังกฤษ ในชื่อเรื่องว่าเครื่องประดับยกระดับจิตใจของเด็กหูหนวก

"นอกจากภาษามือที่คนหูหนวกทั่วไปใช้สื่อสารกันแล้ว แม้แต่ในเด็กหูหนวกเองยังรู้จักการใช้ภาษาอื่นเพื่อสื่อสารความคิด อารมณ์ และความรู้สึกให้คนภายนอกรับรู้ ดังนั้น ถ้าเราจะออกแบบสร้างสรรค์เครื่องประดับเราก็ต้องทำให้มีภาษาของมัน"

เพราะภาษามือ ภาษาตา เธอเห็นตัวอย่างจากเด็กหูหนวกมาก่อนแล้ว แต่ภาษาเครื่องประดับ เป็นประสบการณ์ใหม่ที่ "อาจารย์สุภาวี" จะต้องพยายามค้นหาคำตอบ

"ยอมรับว่าแรกเมื่อเข้าไปสัมผัสเด็กหูหนวกเหล่านี้

หนทางในการทำงานไม่ได้ราบรื่นอย่างที่คิด มีอุปสรรคหลายอย่างเกิดขึ้น เช่น การสื่อสารที่เป็นไปอย่างยากลำบาก จนทำให้หลายๆ ครั้งที่ดิฉันต้องวนอยู่กับความคิดที่ไม่แตกฉานเกี่ยวกับสภาพจิตใจของเด็กเหล่านี้

"เพราะเด็กหูหนวกจำนวนมาก มีสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ เขาถูกสังคมเพิกเฉย ด้วยเหตุผลที่ว่าเขาสื่อสารกับคนปกติไม่ได้ นอกจากนั้น หลักสูตรทางการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับเด็กหูหนวก ก็มีผลทำให้การพัฒนาศักยภาพเป็นไปอย่างไม่เต็มที่ และเป็นตัวสกัดกั้นอัจฉริยภาพของเด็ก

"จุดนี้เอง ได้กลายมาเป็นแรงผลักดันที่ทำให้ดิฉันคิดสร้างวัตถุบางอย่างที่มีคุณค่า และความหมายขึ้นมาเพื่อพวกเขา ที่สำคัญดิฉันได้เลือกใส่สาระลงไปในงาน เพื่อต้องการเติมเต็มในส่วนที่ขาดหายไป เพื่อหลายกำแพงกันเด็กเหล่านี้ออกจากสังคม"

เป็นเสียง

ทำให้เขาไม่ต้องติดยึดอยู่ในกรอบเกณฑ์บางอย่างของสังคม จนทำให้เขามีความคิดและจินตนาการที่เป็นปัจเจก

"เหมือนอย่างมุมมองความคิดของเด็กหูหนวกบางคนในเรื่องของการทดลองสี ดิฉันค้นพบว่าเขาแทนที่ความดีด้วยสีดำ และแทนที่ความชั่วด้วยสีขาว ซึ่งเป็นมุมมองที่แตกต่างไปจากความคิดของคนส่วนใหญ่ เขาบอกดิฉันว่า เมื่อเกิดความทุกข์จึงจะมีความสุข และก่อนจะมีความสุขจึงต้องมีสีดำ

"ดังนั้น เขาจึงแทนที่ความสุขด้วยสีดำ ซึ่งเป็นมุมมองที่มีความซับซ้อนและแยบยลทางความคิด แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้เขามองทุกอย่างเป็น 2 ด้าน คือดี กับไม่ดี โดยไม่จำเป็นว่าเมื่อถามแบบนี้แล้วต้องตอบแบบนี้ แต่เป็นการตอบที่มองข้ามไปถึงเหตุของคำตอบนั้นๆ"

"อาจารย์สุภาวี" ยอมรับว่า แรกเมื่อเรียนด้านการออกแบบเครื่องเคลือบดินเผา จากคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในระดับปริญญาตรี เธอยังไม่เข้าใจในเรื่องเหล่านี้มากนัก

แต่เมื่อมาเรียนในระดับปริญญาโท ที่ Royal College of Art, London สาขา Goldsmithing, Silversmithing, Metalwork and Jewellery เธอจึงมีโอกาสซึมซับในเรื่องของการค้นคว้าวิจัย และเรื่องของอารมณ์

ไม่ใช่เป็นแค่เพียงวัตถุสำเร็จรูปหากเป็นวัตถุที่สามารถนำมายืดเหนียวจิตใจได้

แต่กระนั้น คงขึ้นอยู่กับผู้สวมใส่เครื่องประดับจะประเมินค่าอย่างไร เพราะวัตถุที่ยืดเหนียวจิตใจเปรียบเสมือนดาบสองคม เพราะเมื่อทิ่มแทงจิตใจลงไปในวัตถุใด วัตถุหนึ่งแล้ว ถ้าวันใด วัตถุนั้นหายไป ผลที่ได้รับกลับมาอาจเลวร้ายยิ่งกว่าการไม่มีวัตถุตั้งแต่แรกเสียอีก

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เครื่องประดับของ "อาจารย์สุภาวี" จึงเปี่ยมไปด้วยพลัง ซึ่งบางครั้งอาจแฝงไปด้วยปรัชญา และบางครั้งอาจแฝงไปด้วยหลักธรรมด้วย

"พลังที่ถูกใส่ลงไปในงานคือปรัชญาคติของพุทธศาสนา ที่ถูกเรียงร้อยเป็นสาระเพื่อจรรโลงจิตใจ และสอนสั่งคติในการดำรงชีวิตแก่เด็กๆ หูหนวกให้เขาเข้าใจถึงการมีชีวิตอยู่ และเห็นคุณค่าของตัวเอง ทั้งนี้ เพราะดิฉันหวังให้สาระเหล่านี้เป็นเสมือนเข็มที่กักเข้าไปในจิตใจ ไม่ว่าจะวัตถุจะสูญสลายไปแล้วก็ตาม ซึ่งราวกับว่ามันเป็นเครื่องประดับที่ไร้ตัวตน เป็นเครื่องประดับที่งดงามภายนอกและมีคุณค่าในตัวของมันเอง"

มากไปกว่านั้น เครื่องประดับดังกล่าวยังประกอบไปด้วย 8 ชิ้นงาน ที่ไม่เพียงถูกออกแบบให้อายุรู้สึกสัมผัส ยังถูกออกแบบให้เกิดรูป กลิ่น และการสัมผัสที่อื่นที่ไม่เพียงเหมือนกับสภาพแวดล้อมที่เขาอาศัย

คนอาจเข้าใจได้ในทันทีที่สัมผัส แต่ไม่จำเป็นที่เด็กๆ ทุกคนจะเข้าใจคำสอนในทันที เครื่องประดับนี้ บางคนอาจใช้เวลาและไม่ใช่จำเป็นต้องเป็นวันหรือพรุ่งนี้ เพราะเพียงแค่ว่าได้หยิบมาประดับไว้ใจ ก็อาจจะอยู่ติดตัวเขาไปตลอดกาล"

ซึ่งฟังดูเหมือนเป็นเรื่องนามธรรม แต่จริงๆ แล้วสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นรูปธรรมที่สัมผัสได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้ คงขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลแล้วว่าจะมีประสบการณ์ในการมอง สวมใส่ หรือสัมผัสเครื่องประดับอย่างไร

เพราะเครื่องประดับถูกจำกัดให้อยู่เฉพาะที่มานานแล้ว มานานจนคิดว่าการออกแบบเครื่องประดับ ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับจิตใจกับปรัชญาและหลักธรรมได้เลย

เพราะน่าจะเกี่ยวข้องกับรสนิยมมากกว่า..!

สำหรับคนอื่นอาจเป็นเช่นนั้น แต่สำหรับ "อาจารย์สุภาวี" ต้องยอมรับว่าการออกแบบเครื่องประดับ ล้วนเกิดขึ้นจากปรัชญาต่างๆ ของเด็กหูหนวกนั่นเอง

โดยเฉพาะคำตอบที่ตอบผ่านภาษามือว่า..เข้าใจสิ ผมใช้ภาษาตาด้วย

ภาษาตาที่ทำให้ "อาจารย์สุภาวี" ค้นพบ จนกลายเป็นคำตอบในทันทีว่า การออกแบบเครื่องประดับ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีภาษาตา ภาษาใจ และภาษาเครื่องประดับด้วย

ถึงจะงดงามในบัดดล ?